

KARTA INWENTARYZACYJNA GEOSTANOWISKA

Maria Barmuta, Jan Barmuta

Informacje ogólne		
Nr obiektu	102	
Nazwa obiektu (oficjalna, obiegowa lub nadana)	DIABAZY – WOJCIESZÓW DOLNY	
Współrzędne geograficzne [WGS 84 – hddd.dddd]	Długość: 15°54'48.0''	Szerokość: 50°58'59.3''
Gmina	Wojcieszów	
Opis lokalizacyjny	Odskłonięcie znajduje się w Wojcieszowie Dolnym, obok mostu, przy szosie z Wojcieszowa do Starej Kraśnicy, przy prawym brzegu Kaczawy	
Rozmiary (np. długość, szerokość, wysokość, powierzchnia)	Wysokość ok. 4 m Długość ok. 60 m	
Charakterystyka naukowa geostanowiska		
Reprezentowana dziedzina nauk o Ziemi (np. tektonika, litologia, stratygrafia, geomorfologia)	Litologia – skały magmowe, osadowe, zmetamorfizowane Tektonika - intruzje	
Rodzaj obiektu	Skałki, koryto rzeczne	
Litologia	Diabazy, metamułowce	
Forma rzeźby terenu	Fragment doliny rzecznej	
Geneza obiektu (naturalny, antropogeniczny)	Naturalny	
Ogólny kontekst geologiczno- geomorfologiczny	Odskłonięcie zbudowane jest ze skał zaliczanych do dolnego piętra strukturalnego jednostki kaczawskiej. Stanowią one człon dolnopaleozoicznego kompleksu wulkanicznego o bimodalnym charakterze wskazującym na inicjalne stadium ryftowania (Kryza i in 2007). Badania geochemiczne wykazały, że są to skały zasadowe będące produktem wewnątrzpłytyowych magm alkalicznych. Diabazy współwystępują ze zmetamorfizowanymi skałami osadowymi o cechach osadów głębokomorskich (łupki Radzimowickie) tworząc pośród nich sille o zróżnicowanej miąższości. Na podstawie dotychczasowych prac uznaje się ordowicki wiek powstania skał (Kryza 1993; Kryza i in 2007). Skały te wskazują na postępujący proces ryftowania.	

	<p>Diabazy są skałami subwulkanicznymi, a występowanie ich na powierzchni jest dowodem na postępującą penepłenizację. Ze względu na większą niż otaczające je skały odporność na erozję w obrazie morfologicznym tworzą one wyraźne wzniesienia, co ułatwia ich kartowanie.</p>
Opis obiektu z punktu widzenia nauk o Ziemi	<p>Odsłonięcie zbudowane jest z dużej żyły (silli) diabazu cechującego się ciemnoszarym, czarnym kolorem. W obrębie ciasta skalnego zbudowanego głównie z amfiboli, albitu i chlorytu można wyróżnić liczne fanerokrystały klinopiroksenów przy czym w środkowej części skały kryształy są grubo i średniokrystaliczne, a przy kontakcie ze skałą otoczenia ich wielkość się zmniejsza. Z minerałów podrzędnych można wymienić mikę, apatyt, epidot, oraz biotyt. Poza wielkością kryształów w poszczególnych częściach intruzji zmienia się również zawartość poszczególnych minerałów (Kryza 1993). Rozmieszczenie fanerokryształów interpretowane jest jako wynik dyferencjacji z płynięcia (Kryza, Muszyński 1987) Część z wymienionych minerałów wykazuje udział metamorfizmu (Kryza i in, 199)). Azymut osi ciała diabazowego wynosi około 120°. Intruzja w dwóch miejscach kontaktuje ze skałami otoczenia tj. szarymi metamułowcami (fyllitami). Strefę kontaktową można obserwować pod szczytem odsłonięcia, jak również w brzegu rzeki. Fyllity mają zachowane pierwotne uławicenie. Ławice zalegają niemal pionowo. Warstwy metamułowców kontaktują zgodnie z intruzją co w połączeniu z innymi cechami jak brak wyraźnych cech wulkanicznych, wewnętrzne zróżnicowanie struktury i składu sugeruje o sillowym charakterze intruzji (Kryza, 1993; Kryza Muszyński 1987; Śliwa i in.).</p>
Historia badań naukowych	<p>Tematem występowania diabazów w rejonie Wojcieszowa zajmowali się badacze zarówno niemieccy jak i polscy. Utwory te po raz pierwszy zostały opisane przez Gürich w 1882 (vide Zimmerman 1941), a ich skartowaniem zajął się Zimmerman (1941). Dużą rolę w rozpoznaniu tych utworów odegrał Kryza publikując szereg artykułów. Opisywane stanowisko jest przedmiotem zainteresowań wielu geologów co potwierdza fakt, że było ono prezentowane w ramach wycieczek terenowych w trakcie konferencji naukowych (Śliwiński i in 2003)</p>
Wartości dodatkowe (historyczne, biologiczne)	<p>Odsłonięcie znajduje się w obrębie obszaru Natura 2000 Góry i Pogórze Kaczawskie.</p>
Bibliografia (najważniejsze pozycje)	<p>Kryza R., 1993- Zasadowe skały metawulkaniczne środkowej części gór Kaczawskich studium petrograficzne; Prace geologiczno – mineralogiczne XXXI. Wrocław Kryza R., Muszyński A., 1987 – Zmetanorfizowany kompleks diabazowo – osadowy z Wojcieszowa Dolnego Przejaw wczesnego ryftingu w dolnym paleozoiku Gór Kaczawskich. Przegląd Geologiczny 6. Kryza, R., Muszyński, A., Vielzeuf, D. 1990. Glaucophan-bearing assemblage overprinted by greenschist-facies metamorphism in the Variscan Kaczawa complex, Sudetes, Poland. Journal of Metamorphic Geology 8, 345–355.</p>

	Sliwiński W., Raczyński, P. Wojewoda, J. , Chrzastek A., Kosarewicz U., 2003 a. Sedymentacja utworów epiwarwicyjskiej pokrywy osadowej w basenie północnosudeckim. W: Przewodnik LXXIV Zjazdu PTG, Cieplice Śląskie Zdrój, 11-13 września. Wycieczka 3, 10-17 Zimmermann E.J., 1941 – geologische Karte des Deutschen Reiches Erläuterungen zu Blatt Kauffung. Lief. 276
Inne uwagi	Diabazy występujące w odsłonięciu uległy metamorfizmowi co sugeruje, że określając skałę należałoby używać przedrostka meta. Kryza w swoich pracach pomija przedrostek w związku z tym pominięty został on również w opisie odsłonięcia.
Stan i możliwości wykorzystania	
Możliwości wykorzystania obiektu do celów edukacyjnych	Odsłonięcie dużym potencjałem edukacyjnym przede wszystkim ze względu na swoją lokalizację. Możliwość zaparkowania autokaru przy samym odsłonięciu. W odsłonięciu można realizować następujące tematy: rozpoznawanie skał, struktury sedymentacyjne, rozpoznanie intruzji w postaci sillu
Dostępność: ograniczenia, bezpieczeństwo	Odsłonięcie bardzo łatwo dostępne, choć częściowo wymagałoby użycia kaloszy (kontakt ze skałami otoczenia najlepiej widoczny z rzeki)
Istniejąca infrastruktura turystyczna	Po drugiej stronie rzeki ustawiono ławeczki
Istniejące i potencjalne zagrożenia	Ewentualna regulacja rzeki (zabudowanie koryta) spowoduje częściowe zniszczenie odsłonięcia; odsłonięcie w okresie wegetacji roślin jest w znacznej części zarośnięte

Dokumentacja graficzna

102_1 Odsłonięcie diabazów

102_2 Dwa przecinające się systemy żył kwarcowych

102_3 Stromo zapadające skały osłony sillu diabazowych widoczne w skarpie rzeki (poniżej współczesnych osadów rzecznych)